

ਅਪੀਲੀ ਅਪਰਾਧੀ

ਖੋਸਲਾ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਜੇ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲੈਂਟਸ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ- ਜਵਾਬਦਾਰੀ _

1953 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 592 ਅਤੇ 593

*ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ (1872 ਦਾ 1)—ਸੈਕਸ਼ਨ 114, ਇਲਸਟ੍ਰਾ ਸ਼ਨ (ਏ)- ਅਧੀਨ ਅਨੁਮਾਨ
—ਕੀ ਚੋਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।*

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ (ਏ) ਚੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਕਤਲ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਤਲ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ 14 ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

(1) **ਏਆਈਆਰ 1951 ਨਾਗ 389**

ਜੁਰਮ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਾਗ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਛੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਰਾਮੂਡੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ, 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

*ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 12 ਅਕਤੂਬਰ
1953 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲ।*

ਹੇਮ ਰਾਜ ਮਹਾਜਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਹਰ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਹਮਾਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. 1953 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 13 ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਹਿਨਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ

ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿੰਘ, ਉਮਰ 25 ਸਾਲ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਉਮਰ 22 ਸਾਲ, ਆਈਕੋ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ, ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਦੇ ਲੜਕੇ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਹੈ, ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਗਹਿਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 374 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀਆਂ ਚੌਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦਮਤਲ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦਾ ਪਿਤਾ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਠਾਨਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਆ। 30 ਮਾਰਚ 1953 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਾਪਸ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਹੋਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਿਆ ਪਰ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਜਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਨਾ ਸਕਿਆ।

31 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ 'ਥਾਣਾ ਪਠਾਨਕੋਟ' ਜਾ ਕੇ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਏ.

(t) (1943) 44 ਕਰੋੜ ਐਲਜੇ 299

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਬੰਧੀ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਇੰਦਰਾ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। @* ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁਤਲਾ ਫੁਕਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਜ

2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ, ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, 3, ਇੱਕ ਬਲਦ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਗਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਜੇ* ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਲਦ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਨੇਹਰਕੇ ਬੀੜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਪਈ ਦੇਖੀ। ਲਾਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਗਾਇਬ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕੜਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 4 ਸੀ। ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਮਲਾਟੀਆ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਕਮੀਜ਼, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 2, ਖੱਦਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਲੰਗੋਟਾ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 3, ਅਤੇ tawiz, exhibit R. 5. ਲਾਸ਼ ਲੱਭਣਾ ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ, PW 5 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਆਤਮਾ ਰਾਮ, PW 4, PW 5, ਨਰੈਣ ਦਾਸ, PW 5 ਦੁਆਰਾ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ, PW 3, 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.44, ਨੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਥਾਣਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਪੀ., ਅਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਐਸ.

4 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9-15 ਵਜੇ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਅਤੇ ਹੱਥ ਗਾਇਬ ਪਾਇਆ, ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਤਿੰਨ ਚੀਰੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮ, ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਚੀਰਾ ਵਾਲਾ ਜ਼ਖਮ, ਖੱਬੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਦਾ ਮਾਸ ਗਾਇਬ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਤੇਜ਼ਪਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੂਰ. ਖੱਬੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਕੋਠੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।

.ਪੀ^ਆਈ 4 ਇਨ ਆਰ-ਸਿੰਘ -: ਸਬ-ਇੰਸ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 44, - ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਜਾਂਚ। ਧਾਰੀਵਾਲਾ ਚਲਾ ਗਿਆ
 **ਪਿੰਡ.. ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ-ਰਾਜ ਦਰਜ ਕੀਤਾ- ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. ■ 8, ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ., _9 , ਅਤੇ ਮੁਸੱਤ ਸੁਬਾਧਰਨ। PW 10. ਉਪ- ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ! ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ-

1 ਟੌਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰੀ ਚੰਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ। ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਜਨ-ਸਪੈਕਟਰ (ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 17/ਗਿਆਨ ਜੇ . ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 18 ਅਤੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 19, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ- ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਵਿਲ ਲਗੇ ਕੋਠੀ-ਪਿੰਡਤਾਨ, -ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ- ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੋਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ

।

. i ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਕਲੀਚਪੁਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹਰੀ ਚੰਦ ਨੇ ਪਿੰਡ ਜੋੜੀ ਚੌਤਾ ਦੇ ਚੰਕੀਦਾਰ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

4 ਅਤੇ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। 5 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਬਿਆਣਪੁਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ।

6 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬਿਆਨਪੁਰ ਦੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੱਛੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ. 9, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ .ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹਿਣਿਆ - ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੱਛੇ ਦੀ ਡੀਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਨਾਲ। ਕਮੀਜ਼, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 7, ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕੱਚਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੀ. 9, ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ

ਕਿਰਪਾਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 8. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਕਮੀਜ਼, ਜੇ* ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 10 ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਿਫਚਐਚਐਚ-ਸਿੰਘ

ਸੇਰੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀਵੀ, ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀ. 7 ਅਤੇ ਪੀ. 10, ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਐਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ. 8, ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਰਪਾਨ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਕਾਰਨ, ਸੇਰੋਲੋਜਿਸਟ ਉਸ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.34, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.35 ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.36 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ 14 ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਸੀਦ, ਪੀ.ਸੀ. ਉਸ ਨੂੰ 31 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਅਨੇਖ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 160 ਰੁਪਏ ਲਈ। ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ, ਪੀਡਬਲਯੂ 36, ਉਸ ਰਸੀਦ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 35, ਉਸ ਰਸੀਦ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹ ਹੈ।

6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੀ ਕਵਰੀ ਦੇ ਮੀਮੇ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਪੀ.ਡੀ. ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਉਤਪਾਦਨ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 34, ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ, ਪੀਡਬਲਯੂ 36, ਅਤੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 44.

ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ 27 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਏ. ਬੈਨਰਜੀ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਐਕਸਪਰਟ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਬਿਊਰੋ, ਫਿਲੌਰ, ਪੀਡਬਲਯੂ 30, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਸੀ.

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 8, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪੀ . ਈਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਰਵਾਹੇ ਦੇ ਲੜਕੇ p * ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਸਿੰਬਲੀ ਗੁਜ- ਰਾਜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਪਿੰਡ ਸਿੰਬਲੀ ਗੁੱਜਰਾਂ ਤੋਂ 400 ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰਖਤ ਨੇੜੇ ਆਜੜੀ ਲੜਕੇ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਝੀਵਰ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਈਆਂ। ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਨੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ, ਆਜੜੀ ਲੜਕਾ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਪੱਖੀ ਪਿੰਡ ਧਾਰੀਵਾਲਾ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਹੋਈ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਪਰੇਡ ਵਿਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 40, ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 8 ਨੇ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਕ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਾਧੂ ਰਾਮ, ਝੀਵਰ, ਪੀਡਬਲਯੂ 9 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਨਾਖਤੀ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਆਜੜੀ ਲੜਕਾ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ ਸਨ।

ਮੁਸਮਤ ਸੁਬਾਧਰਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ 10, ਨੇ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਧਾਰੀਵਾਲਾ ਨੇੜੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਦੋਸ਼ੀ, ਆਜੜੀ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ। ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ

ਮੁਸੱਮਤ ਸੁਬਧਰਾਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਿਟ ਕੀਤਾ।

ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 19, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਮੁਕੀਮਪੁਰ ਅਤੇ ਧਾਰੀਵਾਲਾ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਰਡੀ ਨੰਬਰ 23 ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਨਾਖਤ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੜ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮੁਸੱਮਤ ਸੁਬਧਰਾਨ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੋਟੋ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 6, ਚਰਵਾਹੇ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸੀ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 17, ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 18, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 30 ਮਾਰਚ, 1953 ਦੀ ਸ਼ਾਮ 3 ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਉਹ . ਨਾਲ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਿੰਮਪੁਰ ਤੋਂ 100 ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੱਕਰੀਆਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਛਾਣ v ਵਿੱਚ;

ਪਰੇਡ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਸ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ , ਪਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜੇ. ਹਮਾਮ ਸਿੰਘ, ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ

ਦੇਵੀ ਦੱਤਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 21, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਘਰੋਟਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਿੱਖ ਬੱਕਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲੰਘੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਜੋ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਸੀ , ਨੇ ਕੱਛੇ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 9 ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪੀ. 8 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ ਦੱਤਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ ਸਨ। ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਹਿਲਾਂ।

ਪਿੰਡ ਜੌੜੀ ਚੌਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਫਲੱਕ ਦੇ ਦਰਖਤ ਹੇਠਾਂ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਰਾਤ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਗਸ਼ਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਚੌਕੀਦਾਰ ਵਜੋਂ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਉਸ ਪਾਸਿਓਂ ਲੰਘਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ। 31 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿੰਡ ਜੌੜੀ ਚੌਤਾ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ। ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੋ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.34 ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬੱਕਰੀਆਂ ਉਸ ਰਾਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲ ਸਨ।

ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 24, ਅਨੰਤ ਕਾਮ, PW 32 ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਾਮ, PW 33 ਨੇ ਪਿੰਡ ਬਿਆਨਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਰਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 7, ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 8,

ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੱਚਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. '9, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਕਮੀਜ਼, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 10 ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 34, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 35 ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 36 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਸੀਦ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 14 ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੀ.ਸੀ.31 ਮਾਰਚ 1953, ਸਵੇਰੇ 10 ਅਤੇ ?• 11 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ

ਰਾਜ

-----6 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਹਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਜੇ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ, PW 36, ਅਤੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, PW 41 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ। *

12 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਜੇਠੂ, PW 37, ਅਤੇ ਦੁਲਾ ਰਾਮ PW 38 ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਸਨ, PW 2 ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ, P. 1/A ਤੋਂ P. 1/F, ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ, PW 2. « ਜਿਹਾ ਵੇਖ ਜੇਠੂ ਅਤੇ ਦੁਲਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, PW 2। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਾਨਕ ਚੰਦ, PW 2 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਸੀਰੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀਥੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਹਿਨਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 7 ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 10, ਕਮੀਜ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੇ ਗਵਾਹ ਗਹਿਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: -

- (1) ਕਿ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਨੂੰ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਦੋਸ਼ੀ ਗਹਿਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚੰਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ;
- (2) ਕਿ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ. ਚੰਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ;

- (3) ਕਿ 31 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਰਸੀਦ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀਸੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ ; ਰਾਜ _
- (4) ਉਹ ਕਮੀਜ਼, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ. 7, ਗਹਿਣਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੀ ਗਈ, ਸਿੰਘ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੇ. ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ
* ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਕਮੀਜ਼, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 10, ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਅਤੇ
- (5) ਜੇ ਅੱਠ ਬੱਕਰੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਛੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਉਹ ਚੌਦਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ 30 ਮਾਰਚ 1953 ਨੂੰ ਧਮਤਾਲ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਬੇਕਸੂਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਹੁਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ (ਏ) ਚੋਰੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਕਤਲ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੰਡਕਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਤੱਕ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਅਤੇ ਡਕੈਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, - ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਕੈਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਸਗੋਂ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਰੀ ਚੇਵਵੇਤੀ ਰਾਮੂਡੂ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1)*, ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਤਲ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਸੀ

(1) (1943) 44 ਕਰੋੜ ਐਲਜੇ 299

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਮਘ ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ 'ਤੇ ਪਾਇਆ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ. 7, ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਆਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P. 10।

ਪੂਰਵਗਾਮੀ .ਕਾਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਗਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ

tiarnam bmgh, ਕੋਡ ^ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਸਾਖੀ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਐਫਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਘਟੀਆ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ 1953 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰ. 592 ਅਤੇ 593 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗਾ।

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.—ਆਈ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ